

Sayı: 17812098-TİM.AKİB.GSK.TAR.2023/618-4618
Konu: Türkiye-Rusya 18. Dönem KEK Toplantısı

Mersin, 28/09/2023

Sayın Üyemiz,

Ticaret Bakanlığında alınan bir yazıya atfen Türkiye İhracatçılar Meclisinden alınan yazıda, 17. Dönem protokolü ekte yer alan Türkiye-Rusya Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 18. Dönem Toplantısının Kasım ayı içerisinde gerçekleştirilmesinin planlandığı aktarılmaktadır. Bu kapsamda;

- 17. Dönem KEK Protokolünde yer alan maddelerde yaşanan gelişmelerin TEKİZ platformuna derç edilmesine ve gelişmelere ilişkin bilgi notuna,
- 18. Dönem KEK Protokolüne eklenmek üzere yeni madde önerilerine,
- Rusya ile ikili ticari, ekonomik ilişkilerimizi, varsa yaşanan sorun ve çözüm önerilerini içeren bilgi notuna ve İngilizce konuşma notu katkılarına,

ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir.

Bu çerçevede, söz konusu katkıların **2 Ekim 2023 Pazartesi günü mesai bitimine kadar** e-posta ile tarim@akib.org.tr adresine iletilmesi gerekmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Dr. Osman ERŞAHAN
Genel Sekreter V.

Ek: 17. Dönem KEK Toplantısı Protokolü (19 sayfa)

TÜRK-RUS TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİNE DAİR HÜKÜMETLERARASI KARMA KOMİSYONU 17. DÖNEM TOPLANTISI PROTOKOLÜ

(Moskova, 30 Temmuz 2021)

Türk-Rus Ticari ve Ekonomik İşbirliğine Dair Hükümetlerarası Karma Komisyonu 17. Dönem Toplantısı (bundan sonra Komisyon olarak anılacaktır) 28-30 Temmuz 2021 tarihlerinde Moskova'da gerçekleştirilmiştir.

Toplantıya, Türk Tarafında Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanı Sayın Mehmet MUŞ, Rus Tarafında Rusya Federasyonu Başbakan Yardımcısı Sayın Aleksandr V. NOVAK tarafından başkanlık yapılmıştır.

Türk ve Rus heyet listeleri (bundan sonra Taraflar) işbu Protokole Ek-1 ve Ek- olarak eklenmiştir.

Karşılıklı anlayış ve yapıcı bir yaklaşımla gerçekleştirilen Komisyon toplantısında, Taraflar iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerdeki gelişmeleri gözden geçirmiş ve çeşitli alanlarda ticaret ve ekonomik işbirliğinin daha da genişletilmesine ilişkin alınacak önlemler konusunda görüş alışverişinde bulunmuştur.

Taraflar, Komisyon bünyesinde oluşturulan Çalışma Gruplarının önemli rolünü vurgulamış ve Komisyonun 17'nci oturumunda kabul edilen kararları ve tavsiyeleri tam olarak uygulamaya yönelik niyetlerini yeniden teyit etmiştir.

Taraflar ayrıca, Çalışma Grupları Eşbaşkanlarının, toplantılarının ve diğer faaliyetlerinin sonuçları hakkında Komisyonun Türk ve Rus Sekreteraryalarına düzenli raporlar sunmaya devam edecekleri hususunda anlaşmıştır.

Taraflar, Komisyonun 17'nci oturumunda aşağıdaki hususlarda anlaşmıştır:

1. Ticaret, Gümrükler ve Yatırım Alanında İşbirliği

1.1. Taraflar, iki ülkenin yetkili bakanlıkları ve makamlarının ikili ticaretin önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik ortak çabalarını not etmiş ve bu süreci Ticaret, Yatırımlar ve Bölgesel İşbirliği Çalışma Grubu çerçevesinde sürdürme konusunda mutabık kalmıştır.

1.2. Taraflar, 2 Temmuz 2021 tarihinde video konferans formatında gerçekleştirilen Türk-Rus Ticaret, Yatırımlar ve Bölgesel İşbirliği Çalışma Grubu'nun 4'üncü toplantısından duydukları memnuniyeti dile getirmiştir.

1.3. Taraflar, karşılıklı ticareti dengeli bir şekilde artırmak ve yapısını çeşitlendirmek için ortak çaba sarf etme hususunda mutabık kalmıştır.

1.4. Taraflar, iki ülke gümrük idarelerinin Türk ve Rus Gümrük Hizmetleri Ortak Gümrük Komitesi ve Çalışma Grupları çerçevesinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmadan duydukları memnuniyeti ifade etmişlerdir.

1.5. Taraflar, yatırım işbirliğinde ulaşılan seviyeyi takdir etmiş ve bu seviyeyi karşılıklı olarak genişletmek için çaba gösterme hususunda mutabık kalmıştır.

1.6. Taraflar, karşılıklı doğrudan yatırımı teşvik etme ve iki ülke yatırımcılarının karşılaştığı sorunların mevcut hükümetler arası anlaşmalar ve ulusal mevzuatları çerçevesinde çözülmesine katkıda bulunma hususunda anlaşmıştır.

1.7. Taraflar, 2019 yılında kurulan Rus-Türk Yatırım Fonu (RTIF) çerçevesinde Türkiye Varlık Fonu (TVF) ile Rus Doğrudan Yatırım Fonu (RDIF) arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine dikkat çekmişler ve ikili ekonomik ve ticari bağların geliştirilmesine katkı sağlayacak olan teknoloji, sağlık ve altyapı sektörlerindeki ortak yatırım projelerinin gözden geçirilmesi ve uygulanmasında ortakların devam eden aktif çalışmalarına yönelik karşılıklı ilgilerini dile getirmiştir.

1.8. Taraflar, Türk şirketleri ile RDIF arasında Rus üniversitelerinin arazilerinde yüksek teknolojili tıbbi kliniklerin inşası ve araba kiralama dahil olmak üzere çeşitli alanlardaki işbirliğinin derinleşmesini memnuniyetle kaydetmiştir.

1.9. Taraflar, küçük ve orta ölçekli işletmeler alanında aşağıdaki alanlarda işbirliğini sürdürme konusunda anlaşmışlardır:

- Türk ve Rus KOBİ'leri için mevcut iş fırsatları hakkında bilgilendirme yapılması,

- KOBİ'leri desteklemek için en iyi uygulamalar ve modern etkili araçlar hakkında bilgi alışverişi,

- Türkiye ve Rusya'daki ve yatırım faaliyetleri de dahil olmak üzere iki ülkenin KOBİ projelerinin uygulanmasında yardım.

Taraflar, "Türkiye Cumhuriyeti Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)" ile "Rus Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Şirketi JSC" (RSMB Şirketi) arasında Mutabakat Zaptı ve Eylem Planı'nı (Yol Haritası) 2021 yılı sonuna kadar imzalamayı kabul etmiştir.

1.10. Taraflar, "2022-2024 Dönemi Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Ticari, Ekonomik, Bilimsel-Teknolojik ve Sosyo-Kültürel İşbirliği Orta Vadeli Programı" müzakerelerini tamamlamayı ve 2021 yılı sonuna kadar imzalamayı kabul etmiştir.

1.11. Rus Tarafı, Moskova'nın Dünya Evrensel Sergisi "EXPO-2030"a ev sahipliği yapma teklifini desteklemesini Türk Tarafından talep etmiştir. Türk Tarafı, Moskova'nın EXPO-2030 adaylığını desteklemeye hazır olduğunu ifade etmiştir.

2. Bölgelerarası İşbirliği

2.1. Taraflar, bölgeler arası işbirliğinin iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin gelişmesinde, birçok sektörde ikili işbirliğinin derinleştirilmesinde önemli bir rol oynadığını ve bölgeler arası sosyo-ekonomik kalkınmaya katkıda bulunduğunu kaydetmiştir.

2.2. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti illerinin ve Rusya Federasyonu bölgelerinin ekonomik ve yatırım potansiyeline ilişkin farkındalığı; ticari, ekonomik, bilimsel, teknik, insani ve diğer alanlardaki ticaret heyetleri ve etkinlikler aracılığıyla artırmayı

kabul etmiştir.

2.3. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti illeri ile Rusya Federasyonu bölgeleri ve ilgili Türk kurumları arasında anlaşmalar şeklindeki işbirliği için düzenleyici çerçeveyi geliştirme hususunda mutabık kalmıştır.

2.4. Taraflar, ticaret, gemi yapımı, ulaşım ve otel altyapısı alanlarında işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla Saint Petersburg'da bir İş Forumu düzenlemeyi kabul etmiştir.

2.5. Rus Tarafı, işbu Protokolün Ek 3'ünde listelenen bölgeler arası işbirliğinin geliştirilmesine yönelik proje tekliflerini ilgili Türk makamlarının ve şirketlerinin değerlendirmesi için sunmuştur.

3. Finans ve Bankacılık İşbirliği

3.1. Taraflar, Türk kredi kuruluşlarının ödeme altyapısında MIR kartlarının kullanımının yaygınlaştırılmasını desteklediklerini ifade etmiştir.

3.2. Rus tarafı, iki ülkenin kredi kuruluşlarının doğrudan muhabir hesaplarında mutabakatları yürütürken finansal bilgilerin güvenli ve kesintisiz bir şekilde iletimini sağlamak üzere SPFS'ye (Rus Merkez Bankası Finansal Mesajlaşma Sistemi) bir Türk kredi kuruluşunun dâhil edilmesine yönelik pilot projenin uygulanmasına ilişkin beklentilerinin altını çizmiştir.

3.3. Taraflar, ikili ticarete ulusal para birimlerinin kullanım potansiyeline dikkat çekmiştir. Bu bağlamda Taraflar, ulusal para birimlerinin karşılıklı ödemelerde kullanımının avantajları hakkında paydaşların farkındalık düzeyini artırmak konusunda anlaşmıştır. Taraflar ayrıca, Bankacılık ve Finans Alanında İşbirliği Çalışma Grubu kapsamında ikili ticarete ulusal para birimlerinin kullanımının artırılmasına yönelik çalışmaları takdirle karşıladıklarını belirtmiş ve Çalışma Grubu'nun bundan önce olduğu gibi önümüzdeki dönemde de bu konudaki çalışmalar için uygun bir zemin olacağını vurgulamıştır.

3.4. Türk Tarafı, ulusal para birimleriyle ticareti teşvik etmek amacıyla merkez bankaları arasında bir swap anlaşması imzalanabileceği hususundaki niyetini yinelemiştir.

4. Enerji Alanında İşbirliği

Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu arasında enerji alanında işbirliğini daha da geliştirmek için anlaşmışlardır.

4.1. Doğal Gaz Sektöründe İşbirliği

4.1.1. Taraflar, doğal gaz alanındaki verimli işbirliğinden duydukları memnuniyeti ve Taraflar arasındaki bu işbirliğini daha fazla geliştirmeye yönelik ilgilerini ifade etmişlerdir.

4.1.2. Taraflar TürkAkım Gaz Boru Hattı Kara Bölümü 2 Gaz Taşıma Anlaşması'nın (bundan böyle GTA olarak anılacaktır) sonuçlandırılması ve GTA'nın mümkün olan en kısa sürede imzalanması için ilgili şirketlerin teşvik edilmesinin önemini beyan etmişlerdir.

4.1.3. Taraflar, deniz bölümü şirketi ve kara bölümü 2 şirketinin KDV iadesi için fatura listesinin onaylanmasına yönelik ilgili başvuruların Türk Tarafınca değerlendirilmekte olduğunu kaydetmişlerdir. Taraflar, 10 Ekim 2016 tarihli Rusya Federasyonu Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki TürkAkım Gaz Boru Hattı Projesine İlişkin Anlaşma'ya uygun olarak deniz bölümü şirketi ve kara bölümü 2 şirketi ile ilgili KDV iade prosedürünün Türk Tarafınca uygun zamanda tamamlanmasının önemini ifade etmişlerdir.

4.1.4. Taraflar, TürkAkım projesinin deniz bölümü şirketinin arazi edinim hakları konusunda deniz bölümü şirketinin kaygılarının giderilmesi için deniz bölümü şirketine destek vermeye hazır olduklarını ifade etmişlerdir.

4.1.5. Taraflar, EPC-IC konularına ilişkin olarak Türk ilgili şirketlerinin kaygılarının giderilmesinin yanı sıra TürkAkım Gaz Boru Hattı Kara Bölümü 2'nin GTA konularına ilişkin olarak ilgili şirketlerin kaygılarının giderilmesi için ilgili şirketlere destek vermeye hazır olduklarını ifade etmişlerdir.

4.1.6. Taraflar, güvenilir ve kesintisiz elektrik arzı için, Kıyıköy'deki TürkAkım Boru Hattı Alım Terminalinde deniz bölümü şirketi tarafından yaşanan elektrik kesintilerinin incelenmesi ve çözülmesi için ilgili iletim ve dağıtım kuruluşlarıyla toplantıların koordine edilmesi hususunda anlaşmaya varmışlardır.

4.1.7. Taraflar, açık kalan tüm ilgili konulara ilişkin olarak ilgili şirketler arasında daha fazla diyalogun önemini beyan etmişlerdir.

4.2. Madencilik ve Maden Arama Sektöründe İşbirliği

4.2.1. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Rosgeologia Anonim Şirketi ve Sergo Ordzhonikidze Jeolojik Prospeksiyon Üzerine Rusya Devlet Üniversitesi (MGRI) arasında, Türkiye ve Rusya'daki maden yataklarında ortak keşif ve araştırma çalışmaları yürütülmesini kapsayan Mutabakat Zaptının imzalanmasını memnuniyetle karşılamışlardır.

4.2.2. Taraflar, MGRI'nin, Türk eğitim kurumları ile jeoloji ve yeraltı kaynaklarının kullanımı alanlarında kariyer rehberliği ile bilimsel ve eğitimsel konularda işbirliği kurmaya yönelik ilgisini memnuniyetle karşılamışlardır.

4.3. Petrol Sektöründe İşbirliği

4.3.1. Taraflar, Ar-Ge ve boru hattı taşıma tesisleri hat içi muayene hizmetleri dahil olmak üzere petrol taşıma verimliliğinin artırılması ve petrol ve gaz taşıma altyapısının tahribatsız muayenesi gibi alanlarda işbirliğinin geliştirilmesinin değerlendirilmesine yönelik ilgisini beyan etmiştir.

4.4. Elektrik Sektöründe İşbirliği

4.4.1. Taraflar, Rus şirketlerinin yeni termik ve yenilenebilir enerji santrallerinin inşası -hidroelektrik dahil-, hidroelektrik santralleri için enerji ekipmanı tedariki, Türkiye'deki mevcut santrallerin modernizasyonuna dahil olmaya yönelik ilgisini kaydetmişlerdir.

4.4.2. Taraflar, Türkiye'de kömür yakıtlı çalışan termik santral projelerinin inşasında işbirliği yapma niyetlerini ifade etmiş ve olası projelerin Türk mevzuatı çerçevesinde hayata geçirilmesine hazır olduklarını belirtmişlerdir.

4.5. Nükleer Enerjinin Barışçıl Kullanımı Alanında İşbirliği

4.5.1. Taraflar, Akkuyu Nükleer Güç Santrali (NGS) kurulumundaki ve nükleer alandaki işbirliğini Rusya-Türkiye ticaret ve ekonomi işbirliğinin gelişiminin stratejik bir parçası olarak görmektedir. 12 Mayıs 2010 tarihinde imzalanan "Rusya Federasyonu Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Akkuyu Sahası'nda Bir Nükleer Güç Santralinin Tesisine ve İşletimine Dair Anlaşma" uyarınca nükleer alanda ve Akkuyu NGS'nin kurulmasına yönelik işbirliğinin etkin bir şekilde sürdürülmesi konusunda ortak kararlılıklarını beyan etmiştir.

4.5.2. Taraflar, Akkuyu NGS Projesinin gerçekleştirme planında gecikmelerin önlemesine yönelik gerekli tüm çabaları göstermeye karşılıklı olarak hazır olduklarını yinelemiştir. Bu bağlamda, tasarım şirketleri tarafından hazırlanan tüm tasarım ve teknik dokümanların zamanında teslim edilmesini sağlama konusunda mutabık kalmıştır.

4.5.3. Taraflar, santralin ikinci ve üçüncü ünitelerinin lisanslanmasına yönelik ortak çalışmayı takdir etmiştir. Rus Tarafı, dördüncü ünitenin lisansına yönelik dokümantasyonu sunduğunu bildirmiştir. Taraflar, lisanslama sürecinde gecikmelerin önlemesi amacıyla Nükleer Düzenleme Kurumu'nun gereksinimlerini karşılayacak gerekli tüm önlemleri almaya devam edecektir.

4.5.4. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti'nde Akkuyu NGS'nin kurulumu için mal ve hizmet teminine yönelik yerleştirme programının geliştirilmesinin önemini altını çizmiştir. Taraflar, Aralık 2019 tarihinde Akkuyu NGS Projesi'ne yönelik Ortak Yerleştirme Çalışma Grubu'nun kurulmasını takdir etmiştir.

4.5.5. Taraflar, Türk Standartları Enstitüsü'nün (TSE) dördüncü güvenlik sınıfı ve güvenlik sınıfı dışındaki ürünlerin test ve sertifikasyonuna yönelik ana malzeme onay kuruluşu olarak yetkilendirilmesinden memnuniyet duymuştur. Taraflar, üçüncü nükleer güvenlik sınıfı ürünlere yönelik TSE'nin yetkilendirilmesini görüşmeyi planladıklarını ifade etmiştir.

4.5.6. Taraflar, 17 Kasım 2020 tarihinde imzalanan "Yerleştirme Planı ve Yol Haritası"nda belirtilen Akkuyu NGS'nin kurulumuna yönelik hedeflenen yerleştirme tutarına ulaşmak için gerekli tüm ortak çabaların ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi konusunda anlaşmıştır.

4.5.7. Taraflar, Akkuyu NGS'deki kalifiye Türk personelin mümkün olan maksimum düzeyde artmasını sağlamak amacıyla Akkuyu NGS'nin her bir iş pozisyonu için kalifikasyon özelliklerinin detaylandırılması ve bir sonraki aşama olarak Akkuyu NGS'nin ilk ünitesinin ticari işletmeye başlama tarihinden itibaren 10 yıl içinde ulaşılabilir bir Türk çalışan oranını yansıtacak işgücü yerleştirme planının geliştirilmesine yönelik bir Ortak Çalışma Grubu'nun kurulmasında anlaşmıştır.

4.5.8. Rus Tarafı, Akkuyu NGS Projesi için etkin bir nükleer sorumluluk sigorta mekanizmasının oluşturulmasına yönelik Türk mevzuatının geliştirilmesinin önemini belirtmiştir.

4.5.9. Türk Tarafı Rus Tarafına, nükleer sorumluluğa ilişkin bölüm içeren Nükleer Enerji Kanun taslağının Türkiye'de halihazırda geliştirilmekte olduğunu ve Nükleer Enerji Kanuna yönelik Proje katılımcılarının tüm yorumlarının yasal çerçeveye uygun olarak toplanacağını bildirmiştir.

4.5.10. Taraflar, Akkuyu NGS projesinin uzun vadeli ekonomik verimliliğini sağlamak amacıyla Akkuyu NGS projesi için finansmanı cazip kılmaya yönelik olarak Rusya Devlet Atom Enerjisi Kurumu "Rosatom", Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve AKKUYU NÜKLEER A.Ş. arasında ortak bir çalışma grubu kurulmasında anlaşmıştır.

4.5.11. Taraflar, Rusya Federasyonu Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında kullanılmış yakıt yönetimine ilişkin anlaşmanın imzalanmasına yönelik çalışmaların kaldığı yerden devam etmesi konusunda mutabık kalmıştır.

4.5.12. Taraflar, 26 Haziran 2020'de imzalanan "Mesleki Eğitim İşbirliği Protokolü"nden duydukları memnuniyeti vurgulamıştır.

4.5.13. Taraflar, 1 Aralık 2014 tarihinde imzalanan "Rusya Federasyonu Atom Enerjisi Devlet Kurumu "Rosatom" ile Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Arasında Nükleer Enerji ve İlgili Alanlarda Personel Yetiştirilmesine Yönelik Mutabakat Zaptı"nı dikkate alarak, nükleer sektöre yönelik uzun vadeli ortak veya çift diploma eğitim programlarının oluşturulması ve uygulanması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, seçilmiş Türk ve Rus üniversiteleri, Rosatom ve AKKUYU NÜKLEER A.Ş. arasında "Yükseköğretim Alanında Ortak Eğitim ve Öğretim Programı Geliştirme İşbirliği Protokolü"nü en kısa zamanda imzalanmasına yönelik gerekli tüm önlemlerin alınması konusunda mutabık kalmıştır.

4.5.14. Taraflar, Ulusal Araştırma Nükleer Üniversitesi MEPhI ve Saint-Petersburg Politeknik Üniversitesi'nde (SPbPU) Türk öğrencilerin eğitimi de dahil olmak üzere, Akkuyu NGS'ye yönelik Türk personelin eğitime dair eğitim programlarının istikrarlı ve kalıcı bir şekilde uygulanmasına, SPbPU'da Türk öğrenciler için Yüksek Lisans Programının başarılı bir şekilde geliştirilmesine ve Akkuyu NGS sahasında Türk teknik lisesi öğrencilerine yönelik eğitim merkezinin işletmeye başlamasını takdirle ifade etmiştir.

4.5.15. Taraflar, nükleer enerjinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma

Hedeflerine olan önemli katkısını vurgulamaktadır. Bu bağlamda Taraflar, AKKUYU NÜKLEER A.Ş. tarafından hazırlanan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında Akkuyu NGS projesinin katkısının bir değerlendirmesini içeren Sürdürülebilir Kalkınma Raporu'na yönelik takdirlerini belirtmektedir.

5. Ulaştırma Alanında İşbirliği

5.1. Taraflar, 7 Temmuz 2021 tarihinde video-konferans olarak düzenlenen 12. Türkiye-Rusya Ulaştırma Çalışma Grubu Toplantısı'nı memnuniyetle karşılamıştır

5.2. Taraflar, Türkiye ve Rusya deniz limanları arasındaki Ro-Ro hattının işleyişi, deniz yolcusu hizmeti alanındaki işbirliğinin geliştirilmesi, kombine taşımacılığın geliştirilmesi, malların uluslararası karayolu aracılığıyla taşınmasının geliştirilmesi, dış ticaret kargolarının Bakü-Tiflis-Kars (BTK) demiryolu hattı üzerinden düzenli biçimde taşınmasını sağlamak için lojistik güzergâhların geliştirilmesine ilişkin çalışmaların devam ettirilmesinin yanısıra güvenilir ve güvenli tedarik zincirleri yaratma ve çabaların koordine edilmesi hususlarında işbirliği konularına ilişkin olarak söz konusu Çalışma Grubu toplantısı sırasında alınan karar ve tavsiyelerin tamamen uygulanması hususundaki niyetlerini yeniden teyit etmiştir.

5.3. Rus Tarafı, Türk Tarafının 6 Kasım 2020 tarihinde imzalanan Rusya Federasyonu Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığına İlişkin Yeni Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için prosedürleri tamamlamasına dair beklentisini ifade etmiştir.

5.4. Taraflar, iki ülkenin yetkili devlet kurumlarına, gümrük ve sınır prosedürleri açısından Türkiye ve Rusya limanları arasındaki Ro-Ro hatlarının işleyişinin sağlanması konusunda çalışmaları için talimat verilmesi hususunda mutabık kalmıştır.

5.5. Taraflar, 2021 yılının son çeyreğinde Türkiye'de İkili Sivil Havacılık toplantısı düzenlenmesi hususundaki isteklerini belirtmiştir.

5.6. Taraflar, Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS) teknolojilerinin kullanımı dâhil ulaştırma sektöründeki projelerin ortak uygulanmasına olan ilgilerini teyit etmiştir.

6. Tarım Alanında İşbirliği

6.1. Taraflar, tarım ve tarım ürünleri ticareti alanında ikili işbirliğini güçlendirme konusundaki ilgilerini teyit etmiş ve iki ülke pazarlarına sağlanan tarımsal ürünlerin hacmini ve çeşitliliğini artırmak için çalışmaya devam etme konusunda mutabık kalmıştır.

6.2. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasındaki Tarım Yürütme Komitesi'nin faaliyetleri memnuniyetle kaydetmiş ve Komite'nin 4. Dönem Toplantısının 2021'in son çeyreğinde yapılması hususunda anlaşmıştır.

6.3. Türk Tarafı, Türk-Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 16. Dönem Toplantısı Madde 6.2'de yer alan talebini yinelemiş ve onay sürecinin hızlandırılmasını talep etmiştir. Rus Tarafı, Türk işletmelerinin denetimden sonra dahil edilmesinin mümkün olacağı konusunda Türk Tarafını tekrar

bilgilendirmiştir. Türk Tarafı, onay sürecinin hızlandırılması gerekliliğini vurgulamıştır.

Ayrıca Taraflar, hayvansal orijinli ürün üreten işletmelerin denetim yoluyla karşılıklı olarak onaylanması olasılığını değerlendirme konusunda mutabık kalmıştır.

6.4. Taraflar, iki ülke tarımsal işbirliğinde aksamalara meydan vermeyecek şekilde hızlı iletişim sağlanmasının önemini vurgulayarak, her iki ülke bitkisel ve hayvansal ürünlerden sorumlu iletişim kişisi listesinin güncellenmesi hususunda mutabık kalmıştır.

6.5. Taraflar, iki ülke arasındaki ticaretin artırılması ve kolaylaştırılması amacıyla 2021 yılının son çeyreğinde gerçekleşecek olan Tarım Yürütme Komitesi 4. Dönem Toplantısında tüm tarımsal konuların tartışılması hususunda mutabık kalmıştır.

7. Sanayi Alanında İşbirliği

7.1. Taraflar, sanayi alanındaki büyük ikili işbirliği potansiyelini not etmişler ve iki ülke işletmeleri arasındaki işbirliği bağlarını güçlendirme konusundaki karşılıklı niyetlerini teyit etmiştir.

7.2. Taraflar, metalurji alanındaki yüksek seviyeli ikili işbirliğini teyit ederek, Türk ve Rus şirketlerinin ortak projelerinin uygulanmasını teşvik etme konusunda anlaşmıştır.

7.3. Taraflar, otomobil endüstrisindeki ikili işbirliğinin daha da geliştirilmesine katkıda bulunma ve Türk ve Rus işletmeleri arasındaki işbirliği bağlarını güçlendirme niyetlerini ifade ettiler.

7.4. Taraflar, yedek parça ve otomobil bileşenleri üretiminde önemli işbirliği potansiyeline dikkat çekmişler ve bu alanda ortak projeleri teşvik etme konusunda anlaşmıştır.

7.5. Rus Tarafı, sivil uçak mühendisliği alanında işbirliğine olan ilgisini dile getirmiştir.

7.6. Taraflar, ilaç endüstrisindeki işbirliğinin gelişmesini memnuniyetle karşılamışlar ve bu alanda işbirliğini genişletilmesine ilişkin yüksek potansiyele dikkat çekmişlerdir.

Türk Tarafı, ilaç/kozmetik/tıbbi cihaz birlikleri ve iştirakleri arasında iletişim mekanizmalarının kurulmasının, işbirliğinin gelişmesine katkı sağlayacağını kaydetti.

7.7. Taraflar, etilen polimerleri, mineral gübreler ve otomobil lastikleri dâhil olmak üzere kimyasal ürünlerin ticaretine ilgi duyduklarını ifade ettiler.

7.8. Taraflar, tekstil sanayi alanında ikili işbirliğini geliştirmeye ilgi duyduklarını belirtmişler ve ticaret heyetleri gerçekleştirmeye ve özel fuarlara katılmaya devam etme niyetlerini ifade etmiştir.

7.9. Taraflar, gemi inşası alanında işbirliğinin geliştirilmesi için önemli

fırsatlara dikkat çekmişler ve diğer alanların yanı sıra aşağıdaki konularda işbirliğini teşvik etmeye hazır olduklarını teyit etmiştir.

- Gemi yapımı, gemi onarımı ve bakımı, yat yapımı, gemi geri dönüşümü için modern teknolojilerin geliştirilmesi,
- Rusya ve Türkiye'deki tersanelerin (limanların) modernizasyonu/inşası.

8. Teknik Düzenlemeler, Uygunluk Değerlendirmesi, Standardizasyon, Akreditasyon ve Metroloji Alanlarında İşbirliği

8.1. Taraflar, iki ülke arasındaki ticaretin önündeki teknik engellerin kaldırılmasını kolaylaştırmak amacıyla Sanayi Çalışma Grubu bünyesinde kurulan Teknik Düzenlemeler, Uygunluk Değerlendirmesi, Standardizasyon ve Metroloji Alt Çalışma Grubunun faaliyetlerinden duydukları memnuniyeti dile getirmiştir.

8.2. Taraflar, akreditasyonda olası işbirliği alanlarını araştırmak, bu alanlara ilişkin teknik bir işbirliği çerçevesi geliştirmek ve akreditasyonla ilgili konularda uzmanlık ve bilgi paylaşımını geliştirmek için işbirliği yapmak konusunda anlaşmıştır.

8.3. Taraflar standardizasyon, uygunluk değerlendirme, test ve kalibrasyon alanlarındaki geliştirilmiş işbirliğinden duydukları memnuniyeti ifade etmiştir.

9. Müteahhitlik ve İnşaat İşleri Alanında İşbirliği

9.1. Taraflar, Türkiye Müteahhitler Birliği ve Ulusal İmtiyaz Şirketi arasında Rusya Federasyonu'ndaki büyük altyapı projelerinde yeni inşaat teknolojilerinin geliştirilmesi alanında işbirliği yapılması için büyük bir potansiyel olduğunu not etmiştir.

9.2. Taraflar, iki ülke arasında müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektöründeki devam eden işbirliğinden duyulan memnuniyeti not etmiş ve bu ilişkilerin ve işbirliğinin daha da geliştirilmesinin ve güçlendirilmesinin sağlanması için niyetlerini beyan etmiştir. Bu çerçevede, Taraflar, önümüzdeki dönemde, Türkiye'ye ve Rusya'nın çeşitli bölgelerine yönelik olarak müteahhitlik heyet ziyaretleri düzenlenmesi konusundaki isteklerini ifade etmiş ve ayrıca Taraflar, söz konusu ziyaretlerin hazırlık ve gerçekleştirilme aşamalarında gerekli desteği sağlama konusunda hazır olduklarını belirtmiştir.

9.3. Taraflar, iki ülkenin ikili ilişkilerine ivme veren inşaat hizmetleri sektöründeki işbirliğinin geliştirilmesinin önemini dikkate alarak, daha fazla işbirliği için firmalarının ve ilgili kurumlarının yanı sıra firmalarının cesaretlendirilmesi hususunda anlaşmıştır.

9.4. Türk tarafı, bu bağlamda, 1990'lı yılların başından itibaren Türk firmalarının Rusya Federasyonu'nun her bölgesinde önemli altyapı ve üstyapı projeleri üstlendiğinin altını çizmiş, Türk firmalarının müteahhitlik projelerini tamamlamanın yanısıra, Rusya Federasyonu'nda önemli bir yatırımcı haline geldiklerini ve bu kapsamda Rusya Federasyonu'nun istihdamı ve genel refahına katkı sağladıklarını vurgulamış ve önümüzdeki dönemde de bu ülkede yapılacak her türlü altyapı ve üstyapı projesinde yer almaya hazır olduğunu belirtmiştir.

9.5. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Rusya Federasyonu İnşaat, Konut ve Kamu Hizmetleri Bakanlığı arasında bir Mutabakat Zaptı imzalanması hususundaki isteklerini beyan etmiştir.

Taraflar, sözkonusu Mutabakat Zaptının imzalanmasının ardından Kentsel Gelişim Çalışma Grubunun toplantı yapması konusunda anlaşmıştır.

10. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Alanında İşbirliği

10.1. Taraflar, “akıllı şehirler”, e-devlet, 5G ve yapay zekâ alanlarındaki projeleri öncelik alanları olarak belirlediklerini ifade ederek, bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki işbirliğini geliştirme hususunda karşılıklı çıkarlarını teyit etmiştir.

10.2. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu yönetimleri arasında bilgi ve iletişim teknolojileri alanında işbirliği yapılması, 5G ve ötesi teknolojisini geliştirme çalışmaları ile uğraşan Araştırma-Geliştirme (Ar&Ge) şirketleri arasında ortak çalışmalar düzenlenmesi ve bilgi teatisinin teşvik edilmesi hususlarında mutabık kalmıştır.

11. İş Çevreleri Arasında İşbirliği

11.1. Taraflar, Türk ve Rus iş çevreleri arasındaki işbirliğinin önemine dikkat çekerek, iki ülkenin iş çevreleri arasındaki etkileşimi derinleştirmek amacıyla Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) bünyesindeki Türk-Rus İş Konseyi'nin ve Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası bünyesindeki Rus-Türk İş Konseyi'nin çabalarına desteklerini ifade etmiştir.

11.2. Taraflar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası'nın; ticari bilgi değişimi ve her iki ülkede düzenlenen uluslararası forumlar ve özel sergilere katılımına iş dünyası temsilcilerinin çekilmesi, heyet değişimi, tematik seminerler ve yuvarlak masa toplantıları düzenlenmesi suretiyle yapıcı etkileşimin güçlendirilmesine yönelik çabalarını desteklemiştir.

11.3. Taraflar, Türk ve Rus şirketleri arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi için “www.icba.su” elektronik çevrimiçi platformunun kurulması ve yaygınlaştırılmasında Rus-Türk İş Konseyi ve Uluslararası İş Destek Merkezi'nin faaliyetlerini kaydetmiştir.

11.4. Taraflar, Komisyon toplantısı kapsamında “2021-2022 DEİK ve Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası arasında Türk-Rus İş Konseyi Ortak Çalışmalarında İşbirliğine Dair Eylem Planı”nın imzalanmasından duydukları memnuniyeti dile getirmiştir.

11.5. Taraflar, Komisyon toplantısı kapsamında Türk ve Rus İş Konseyleri 21. Ortak Toplantısının gerçekleştirilmesini memnuniyetle karşılamıştır.

12. Kültür ve Turizm Alanında İşbirliği

12.1. Taraflar, her iki ülkenin kültürel işbirliğini korumanın ve geliştirmenin önemini kabul ederek, karşılıklı anlayış, karşılıklı güven ve eşitlik ruhu içinde, iki devletin halkları arasındaki ilişkileri güçlendirmek adına kültürel alişverişleri genişletmeye devam etme konusunda anlaşmıştır.

12.2. Taraflar, konforlu ve güvenli turizm sağlamaya ilgi duyduklarını belirtmiştir. Bu bağlamda, Rus Tarafının talebine bağlı olarak, Türk Tarafı, sezonlar arası dönemde Rus-Türk Turizm Güvenliği Alt Grubu ile bir toplantı düzenlemeye hazır olduğunu belirtmiştir.

13. Bilim ve Eğitim Alanında İşbirliği

13.1. Taraflar, eğitim ve bilim alanındaki ikili işbirliğinin durumunu gözden geçirmiş ve karşılıklı çıkar alanlarında işbirliğini genişletme konusundaki ilgilerini teyit etmiştir.

13.2. Taraflar, akademik hareketliliğin geliştirilmesini ve Rusya Federasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim ve bilim kuruluşları arasında doğrudan ortaklıklar kurulmasını teşvik etmeyi kabul etmiştir.

13.3. Rus Tarafı, Türk Tarafı tarafından sunulan eğitim alanında işbirliği anlaşmasına ilişkin öneriyi incelemeye ve müzakere etmeye hazırdır.

13.4. Taraflar, kendi lkelerinde Türkçe ve Rusça dillerinin ğretimi ve öğreniminin teşvik edilmesine devam etme konusunda mutabık kalmıştır. Taraflar, Türkiye'deki Rusça ğretmenleri için mesleki gelişim programları hazırlamaya ve düzenlemeye istekli olduklarını ifade etmiştir.

13.5. Taraflar, her iki ülkedeki vatandaşlarının eğitim ihtiyaçlarını kendi ulusal mevzuatlarına uygun olarak karşılamak için birbirlerine destek olmayı kabul etmiştir.

14. Sağlık ve Salgınlarla Hazırlık Alanında İşbirliği

14.1. Taraflar, yeni işbirliği fırsatlarını değerlendirmek ve devam eden ortak faaliyetleri değerlendirmek için yılda bir kez Ortak alışma Grubu Toplantısının yerinde veya evrimii olarak düzenleme ve ikinci toplantının 2021'in ikinci yarısında veya 2022'nin ilk yarısında yapılması konusundaki fikir birliğini memnuniyetle karşılamıştır.

14.2. Taraflar, 2022'de iki ülke arasında bir Sağlık İş Forumu düzenlemeye hazır olduklarını ifade etmiştir.

14.3. Taraflar, her iki ülkenin Sağlık Bakanlıkları arasında sağlık alanında işbirliğine dair Mutabakat Zaptı'nın nihai hale getirilmesi ve imzalanması hususunda anlaşmıştır.

14.4. Taraflar, sağlık alanında hem ikili bazda hem de Dünya Sağlık rgt dahil olmak üzere taraf oldukları çok taraflı formatlar çerçevesinde yapıcı işbirliğine hazır olduklarını ifade etmiştir.

14.5. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Rospotrebnadzor arasında bir anlaşmanın imzalanmasını teminen hazırlık ve geliştirme çalışmalarına devam etmeye istekli olduklarını ifade etmiştir.

14.6. Taraflar, 2020 yılında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı ile Rusya Federasyonu Rusya Doğrudan Yatırım Fonu Arasında Bilimsel Araştırma ve Aşı Geliştirmeye İlişkin İşbirliğine dair Mutabakat Zaptı" çerçevesinde devam eden işbirliğini memnuniyetle kaydetmiştir.

15. Gençlik ve Spor Alanında İşbirliği

15.1. Taraflar, talep olması halinde, iki ülkenin spor federasyonları arasında doğrudan temasların kurulması ve geliştirilmesi yoluyla beden eğitimi ve spor alanında işbirliğinin geliştirilmesini teşvik etme konusunda mutabık kalmıştır.

16. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Alanında İşbirliği

16.1. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu arasında sosyal güvenlik alanındaki taslak Anlaşma metni müzakere çalışmalarını tamamlamak amacıyla bir sonraki istişare turunun 2021'in ikinci yarısında düzenlenmesi hususunda mutabık kalmıştır.

17. Uzay Alanında İşbirliği

17.1. Taraflar, uzay faaliyetlerinde ikili işbirliğinin geliştirilmesine destek vermeye istekli olduklarını ifade etmiştir

17.2. Türk Tarafı, halihazırda değerlendirilmekte olan iki ülke arasında Uzaya İlişkin Hükümetler Arası Çerçeve Anlaşma taslağı hakkındaki yorum ve önerilerini 2021 yılının sonuna kadar gönderme niyetini ifade etmiştir.

18. Tapu, Kadastro, Gayrimenkul Birimleri ve Konumsal Veri Altyapısı Alanlarında İşbirliği

18.1. Taraflar, taşınmaz mülkiyet haklarının tescili, taşınmaz mülkiyet birimlerinin kadastro tescili, konumsal veri altyapısı ve bu alanlarda kurumların dijitalleştirilmesi dâhil olmak üzere tecrübe paylaşımı başlatılması hususunda mutabık kalmıştır.

18.2. Taraflar, taşınmazların kadastral değerinin toplu değerlendirme yöntemi ile belirlenmesi, değerlendirme sistemlerinin kurulması ve yönetilmesi konularında çalışmalar yapmak konusunda mutabık kalmıştır.

19. Komisyonun 18'inci Dönem Toplantısının Tarihi

Taraflar, Komisyonun 18'inci toplantısının 2022 yılında Türkiye'de gerçekleştirilmesi hususunda mutabık kalmıştır.

Toplantı tarihi, bilahare diplomatik kanallar aracılığıyla belirlenecektir.

İş bu protokol, 30 Temmuz 2021 tarihinde; Türkçe, Rusça ve İngilizce dillerinde eşit derecede geçerli üç orijinal nüsha olarak imzalanmış olup, farklılık olması durumunda İngilizce versiyon esas alınacaktır.

***

Türk Tarafı Adına

Mehmet MUŞ
Türkiye Cumhuriyeti Ticaret
Bakanı

Rus Tarafı Adına

Aleksandr V. NOVAK
Rusya Federasyonu Başbakan
Yardımcısı

TÜRK TARAFI HEYET LİSTESİ

Türk-Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu 17. Dönem Toplantısı

1.	Mehmet MUŞ	Ticaret Bakanı, Türk-Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Eşbaşkanı
2.	Mehmet SAMSAR	Büyükelçi
3.	Mustafa TUZCU	Ticaret Bakan Yardımcısı
4.	Hasan BÜYÜKDEDE	Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı
5.	Burcu EYİSOY DALKIRAN	Genel Müdür, Milli Eğitim Bakanlığı
6.	Öztürk SELVİTOP	Genel Müdür, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
7.	Burak Afşin BOSTANCI	Genel Müdür, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
8.	Murat BAŞTOR	Genel Müdür, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
9.	Fuat KASIMCAN	Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdür Yardımcısı, Ticaret Bakanlığı (Teknik Heyet Başkanı)
10.	Yunus BAYRAM	Genel Müdür Yardımcısı, Tarım ve Orman Bakanlığı
11.	Musa DEMİR	İhracat Genel Müdür Yardımcısı, Ticaret Bakanlığı
12.	Murat GÖREN	İthalat Genel Müdür Yardımcısı, Ticaret Bakanlığı
13.	Feridun BAŞER	Ticaret Başmüşaviri
14.	Alper ERİTEN	Ticaret Başmüşaviri
15.	Zeynep Özge YETKİN	Direktör, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
16.	Hakkı BARUTÇU	Daire Başkanı, Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı
17.	Mehmet Burak YILMAZ	Daire Başkanı, Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı
18.	Murat NESİMOĞLU	Daire Başkanı, Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı
19.	Bülent Orhan TÜREL	Daire Başkanı, Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı
20.	Osman ÇAKIR	Daire Başkanı, Tarım ve Orman Bakanlığı
21.	Oğuzhan KIRAN	Daire Başkanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
22.	Ercan KILINÇKIRAN	Daire Başkanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
23.	Arif ATAMAN	Daire Başkanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
24.	Salih SARI	Daire Başkanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
25.	Abdullah SERT	Daire Başkanı, Sağlık Bakanlığı
26.	Mustafa ASLAN	Daire Başkanı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
27.	Hasan BOZ	Daire Başkanı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
28.	Emreca ERDOĞAN	Uzman, Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı

29.	Gökhan KARACA	Uzman, Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı
30.	Murat Haydar ÖZTÜRK	Ticaret Müşaviri
31.	Mustafa GÖKÇEOĞLU	Ticaret Müşaviri
32.	Serkan AYYILDIZ	Gümrük Müşaviri
33.	Firdevs Funda ÇELEN ERPEK	Müsteşar
34.	Alper ALP	Eğitim Müşaviri
35.	Beste GÜLÇÜR KAPLAN	Koordinatör, Tarım ve Orman Bakanlığı
36.	Gözde ŞAHİN	Koordinatör, Ministry of Culture and Tourism
37.	Semin NUREL	Uzman, Kültür ve Turizm Bakanlığı
38.	Merve Nur ARSLAN	Uzman, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
39.	İsmail CANDAN	Uzman, Sağlık Bakanlığı
40.	Baran GÖRMEZ	Uzman, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
41.	Oğuz ERTOĞDU	Uzman, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
42.	Kadir GENÇ	Uzman, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
43.	Müslüm AYDOĞMUŞ	Uzman, Central Bank of the Republic of Turkey
44.	Barkan ÖZGÜR	Genel Sekreter Yardımcısı Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)
45.	Nurengiz EŞKİ	Direktör, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)

RUS HEYET LİSTESİ

Türk-Rus Ticari ve Ekonomik İşbirliğine Dair Hükümetlerarası Karma Komisyon 17'nci Toplantısı

№	Ad	Unvan
1.	NOVAK Aleksandr Valentinovich	– Rusya Federasyonu Başbakan Yardımcısı, Komisyon Rus Tarafı Eşbaşkanı
2.	ERKHOV Aleksy Vladimirovich	– Rusya Federasyonu'nun Türkiye Cumhuriyeti Olağanüstü ve Tam Yetkili Büyükelçisi
<i>Rusya Federasyonu Ekonomik Kalkınma Bakanlığı</i>		
3.	ILICHEV Vladimir Evgenievich	– Bakan Yardımcısı, Komisyon Rus Tarafı Başkan Yardımcısı
<i>Rusya Federasyonu Sanayi ve Ticaret Bakanlığı</i>		
4.	GRUZDEV Aleksy Vladimirovich	– Bakan Yardımcısı
<i>Rusya Federasyonu Ulaştırma Bakanlığı</i>		
5.	ZVEREV Dmitriy Stanislavovich	– Devlet Bakanı, Bakan Yardımcısı
<i>Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı</i>		
6.	GRUSHKO Aleksander Victorovich	– Bakan Yardımcısı
<i>Rusya Federasyonu İnşaat, Konut ve Kamu Hizmetleri Bakanlığı</i>		
7.	GALYAMIN Sergey Olegovich	– Sınai İnşaat ve Mühendislik Genel Müdür Vekili
<i>Rusya Federasyonu Enerji Bakanlığı</i>		
8.	TOLPAROV Aleksandr Aleksandrovich	– Akaryakıt Pazarlarını Geliştirme ve Dış Ekonomik İşbirliği Genel Müdür Yardımcısı
<i>Rusya Federasyonu Tarım Bakanlığı</i>		
9.	MALKHASYAN Artyom Vitalievich	– Tarım Sanayi Kompleksi Uluslararası İşbirliği ve İhracatı Geliştirme Genel Müdür Yardımcısı

Rusya Federasyonu Spor Bakanlığı		
10.	KOZHEVNIKOV Kirill Konstantinovich	– Eğitim, Bilim ve Uluslararası İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı
Rusya Federasyonu Merkez Bankası		
11.	MELNIKOV Andrei Arkadievich	– Uluslararası İşbirliği Genel Müdür Yardımcısı
Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı		
12.	BOCHAROVA Natalya Aleksandrovna	– Bakan Yardımcısı
Rusya Federasyonu Sağlık Bakanlığı		
13.	KAMKIN Evgeniy Gennadevich	– Bakan Yardımcısı
Rosatom		
14.	DEDUSENKO Anton Sergeevich	– Uluslararası İşbirliği ve Ticaret Genel Müdür Yardımcısı
Rosreestr		
15.	MARTYNOVA Elena Valerievna	– Başkan Yardımcısı
Rosselkhozadzor		
16.	SOLOVYOVA Natalia Nikolaevna	– İhracat ve İthalat İşlemlerinde Bitki Sağlığı Kontrolü ve Uluslararası İşbirliği Başkanı
Rusya Federasyonu Federal Gümrük Hizmetleri		
17.	STRUKOV Andrei Borisovich	– Gümrükler İşbirliği Başkan Yardımcısı
Rus-Türk İş Konseyi		
18.	PALANKOEV Ahmet Magomedovich	– Başkan
Saint-Petersburg		
19.	ABUBAKAROV Arbi Abusaidovich	– Dış İlişkiler Komitesi Başkan Yardımcısı
Ivanovo Bölgesi		
20.	DMITRIEVA Lyudmila Vladislavovna	– Ivanovo Bölgesi Hükümeti Başkan Yardımcısı

Bölgelerarası İşbirliğinin Geliştirilmesi İçin Rus Tarafının Proje Önerileri

1.1. Taraflar, ilgili Moskova şirketlerinin enerji aydınlatma ve altyapı projelerinin uygulanması ile özellikle Türkiye'nin çeşitli şehirlerindeki yeni metro hatlarının inşasına yönelik ilgisini belirtmişlerdir. Taraflar, her iki ülkenin şirketlerinin tıbbi pansuman malzemelerinin ve rehabilitasyon araçlarının tedarikine yönelik karşılıklı ilgisini ifade etmişlerdir.

1.2. Rus tarafı, "Yenisey Sibiryası" yatırım projesi de dahil olmak üzere Angara-Yenisey makro bölgesinin yatırım potansiyelinin uygulanmasında Türkiye Cumhuriyeti'nin iş çevreleri ile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik Krasnoyarsk Bölgesi'nin ilgisini dile getirmiştir.

Rus tarafı, Ankara'da St. Petersburg'un "Visit Saint-Petersburg" turizm ofisi ile İstanbul'da St. Petersburg'un bilgi ve iş merkezi açılmasına yönelik niyetini ifade etmiştir.

1.3. Rus tarafı, Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin turizm ve rekreasyon sektörlerinde Türk yatırımlarını ağırlamak isteğini dile getirmiştir.

Rus tarafı, sözkonusu Cumhuriyet topraklarında büyük bir sanatoryum ve tatil kümelenmesi ile yıl boyu çalışabilen kayak merkezleri kurulması olasılığının değerlendirilmesini önermiştir.

1.4. Rus tarafı, aşağıda yer alan konularda İvanovo Bölgesi'nin Türk tarafı ile işbirliğinin geliştirilmesine ilgi duyduğunu dile getirmiştir:

– tekstil sanayi için malzeme, iplik ve kimyasal bileşenlerin üretiminde tekstil sanayinin katma değer zincirlerindeki işbirliğinin güçlendirilmesi;

– tekstil sanayi, hafif sanayi ve giyim tasarımı için ortak eğitim programlarının ve bilimsel-teknolojik projelerin gerçekleştirilmesi alanında İstanbul Teknik Üniversitesi (Tekstil Mühendisliği ve Tasarım Bölümü) ile İvanovo Politeknik Devlet Üniversitesi (Tekstil Sanayi ve Moda Enstitüsü) arasındaki işbirliğinin pekiştirilmesi;

– Türk tarafının İvanovo Bölgesi'nde 9-10 Eylül 2021 tarihlerinde düzenlenecek olan “Türk Yatırımcılarının Günü”ne davet edilmesi.

1.5. Rus tarafı, Dağıstan Cumhuriyeti'nin tercihli bölgelerinde ortak girişimlerin oluşturulması amacıyla Türk yatırımcıları davet etmiştir.

1.6. Taraflar, Vladimir Bölgesi'nin Aleksandrov şehrinde Türk markası altında beyaz eşya üretimi yapılan fabrikaya ait alanın daha da geliştirilmesi ve “Aleksandrova Sloboda” sanayi bölgesinin daha da geliştirilmesi ile ilgili kararlara yönelik çalışmaların sürdürülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

1.7. Rus tarafı, Stavropol Bölgesi'nin hafif sanayi projelerinin kendi topraklarında uygulanmasına yönelik isteğini dile getirmiştir. Rus tarafı, ayrıca, Türk tarafını “Rusya'nın Yumuşak Altını” adlı yıllık uluslararası deri, kürk ve dış giyim fuarına ve Pyatigorsk'ta her yıl düzenlenen Türk hafif sanayii sergisine davet etmiştir.

1.8. Rus tarafı, Moskova Bölgesi'nin aşağıdaki konulara ilgi duyduğunu dile getirmiştir:

- Esipovo Sanayi Parkına bağlı otomotiv kümesi (Solneçnogorsk Şehri) dahil olmak üzere, bölgede Türk otomotiv parça üreticilerinin yerleşmesini sağlamak;
- Bölgesel programın turizm ve eğlence merkezleri oluşturma olanaklarını kullanarak otel sektöründeki projelerin uygulanması için geliştirici olarak Türk şirketlerinin çekilmesi.

Moskova Bölgesi, ev kimyasalları ve kişisel hijyen ürünleri üretimi başta olmak üzere kimya endüstrisine Türk şirketlerinin çekilmesi ve bölgedeki yapı malzemeleri üretiminde Türk firmalarının yerleşmesine ilgi duyduklarını belirtmiştir.

Rus tarafı, Moskova Bölgesi'nde yerleşik işletmelerin ürünlerini Türkiye pazarına sunmaya duyduğu isteği ifade etmiştir.